

НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА ОБЩЕСТВЕНО ПОДПОМАГАНЕ

1934 г.

УКАЗ

№ 201

НИЕ БОРИС Ш

с Божия милост и народната воля

Цар на българите

По предложението на Нашия Министър-председател и Министър на правосъдието, представено Нам с доклада му № 1662 от 24 ноемврий 1934 година,

Постановихме и постановяваме:

1. Да одобрим IV постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 7 ноемврий 1934 година, протокол № 144, с което се утвърждава на основание чл. 47 от Конституцията, следната

НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА ОБЩЕСТВЕНОТО ПОДПОМАГАНЕ

I. Общи положения

Чл. 1. Общественото подпомагане има за цел:

А) Да подпомогне със средства и да улесни съществуването на крайно нуждаещите се, които без помощта на други не биха могли да посрещнат своите насъщни нужди и

Б) Да укрепи и да развие естественото чувство на взаимно подпомагане в народа.¹

Общественото подпомагане трябва да се провежда по начин, щото нуждаещият се и неговите близки, за които той е длъжен да се грижи, да придобият възможност и способност сами да задоволяват своите потреби.

Понятието обществено подпомагане в смисъл на настоящия закон обема всяко частно или обществено начинание, което има за цел да облекчи положението на нуждаещите се членове на обществото.

Чл. 2. Нуждаещ се от обществено подпомагане, според настоящия закон, е всеки, който няма възможност сам или чрез помощта на онези свои близки, които по

---

¹ Подчертано от съставителите.

действащите закони са длъжни да се грижат за неговата издръжка, да задоволява своите и на своите близки жизнени потребности или пък поради телесен или душевен недостатък не може със собствени средства и труд и без чужда помощ да поддържа своето съществуване.

Чл. 3. Подпомагането се състои:

а) в даване временна или постоянна помощ, наведнъж или периодически, в материали, продукти, облекло, а в изключителни случаи и в пари – за допълване на необходимите средства за живеене на нуждаещ се;

б) в настаняване и издържане в някои от заведенията за обществено подпомагане и благотворителност. Това настаняване става в частни домове, посочени от Службата на обществено подпомагане, или в съответни заведения, създадени било по частна инициатива, било от самата служба, когато и където учредяването на такива заведения се наложи.

Чл. 4. Всеки нуждаещ се, покровителствуван от настоящия закон, трябва да бъде наблюдаван през време на подпомагането с оглед да се премахне причината на неговата нужда, като се полагат грижи, за да добие той стопанска и морална самостоятелност.

Обществената помощ по настоящия закон се дава, докато нуждаещият се или лицата, задължени по закон да се грижат за него, придобият способност и възможност чрез собствен труд и средства да изкарват прехраната си и да се подпомогнат.

Чл. 5. Начинът на общественото подпомагане се определя с оглед на възрастта, здравето, занятието и семейното положение на нуждаещия се. Съобразно измененията в неговото положение се изменя и видът на размера на определената помощ.

Чл. 6. Помощта, отпускана за нуждаещия се, не може да бъде секвестрирана, нито може да се отстъпва или прехвърля другиму.

Чл. 7. Помощта се дава при задължение да бъде повърната, ако общественото подпомагане се извършва поради невъзможността за известно време да се използват някои приходи или имущества на нуждаещия се или на лицата, задължени да го издържат. Също така се постъпва, когато се очаква по-късно нуждаещият се да има свой приход.

Разходите за подпомагане се повръщат така също и когато се установи, че близките на нуждаещия се, задължени за неговото издържане, са състоятелни. В такъв случай подпомогнатият и неговите близки са солидарно отговорни за направените разходи.

II. Служба за общественото подпомагане

Чл. 8. Върховното ръководство и надзор върху всички държавни, общински, обществени и частни начинания и служби за общественото подпомагане принадлежи на министъра на вътрешните работи и народното здраве.²

Чл. 9. При Министерството се учредява особена Служба за общественото подпомагане, която върши следното:

а) ръководи и контролира всички служби и мероприятия за общественото подпомагане в Царството;

б) определя териториално районите на всички заведения за общественото подпомагане и благотворителност;

в) решава всички въпроси, повдигнати пред нея във връзка с общественото подпомагане, в рамките на настоящия закон;

г) решава откриването, сливането и закриването на заведения за общественото подпомагане;

д) одобрява уставите на всички благотворителни дружества и организации за общественото подпомагане.

Чл. 10. Въз основа доклад на Службата за общественото подпомагане при Министерството на вътрешните работи и народното здраве, министърът на вътрешните работи и народното здраве със заповед може да обяви известни инициативи, дружества и заведения за общественото подпомагане като безполезни, нецелесъобразни или вредни за обществото и държавата и да ги разтури.

След като се покрият задълженията на разтуреното дружество в размера на неговото имущество, ако остане излишък, остава в разпореждане на Службата за общественото подпомагане.

Чл. 11. При Министерството на вътрешните работи и народното здраве се учредява Висш съвет за общественото подпомагане, който има за председател главния секретар при Министерството на вътрешните работи и народното здраве и членове: юрисконсулта при Министерството на вътрешните работи и народното здраве; заведующия Службата за общественото подпомагане при Министерството; главния директор на народното здраве; директора на труда; представител на Министерството на финансите; представител на Светия синод; столичния кмет и по един представител на Съюза за закрила на децата в България, Съюза за борба с туберкулозата; Съюза за

---

² Подчертано от съставителите.

подпомагане на немощни, недъгави и нуждаещи се от обществена подкрепа и Българското дружество „Червен кръст“.

Чл. 12. Висшият съвет върши следното:

- а) внася единство във всички служби и начинания за обществено подпомагане, действащи в Царството;
- б) приема годишния отчет на Службата за обществено подпомагане и се произнася по него;
- в) изработва годишния план за обществено подпомагане;
- г) гласува представения от службата бюджет на фонда за обществено подпомагане, който влиза в сила след одобрението му от Министерския съвет и
- д) дава мнение по всички въпроси, които министърът на вътрешните работи и народното здраве би му поставил за разглеждане.

III. Обществено подпомагане

1. В областта

Чл. 13. Непосредствено общественото подпомагане се извършва от държавните, общинските, дружествените и частните заведения за обществено подпомагане.

Чл. 14. Общественото подпомагане в областта се намира под надзора и ръководството на областния директор. Като свой помощник той може да привлече на почетна служба и някое друго по въпроса лице или да натовари с тая задача някои от служебните лица при областта.

На областния директор принадлежи инициативата за създаване на областни приюти за обществено подпомагане, които се издържат с помощи от Фонда за общественото подпомагане, съгласно чл. 37, т. „в“ от настоящия закон и такси от общинските учреждения и лицата в областта, които ще изпратят лица за подслоняване в тези приюти.

Областният директор може да учреди като съвещателно тяло съвет от вещи по общественото подпомагане лица и представители на благотворителни дружества, който има за цел да създаде единство и изработи годишен план за обществено подпомагане в областта.

2. В околиците

Чл. 15. Общественото подпомагане в околиците се намира под надзора и ръководството на околийския управител, който може да привлече на почетна служба и

някое нещо по въпроса лице или да натовари с тази задача някои длъжностни лица на околийска служба.

3. В общините

Чл. 16. Всяка община е длъжна да се грижи за общественото подпомагане на своите жители, като:

а) полага грижи за непосредствено подпомагане на нуждаещите се, за снабдяването им с определена помощ и извършва надзор върху състоянието им;

б) урежда и поддържа според нуждите безплатни трапезарии, места за пренощуване на останали без подслон нуждаещи се, подслон за деца на родители, които ходят на работа, сиропиталища, старопиталища и други видове заведения за обществено подпомагане.

Чл. 17. Общините са длъжни да отредят и дадат безплатно на държавната служба за обществено подпомагане и на утвърдените благотворителни дружества, организации и съюзи, необходимите места за постройка на приюти. Тези места са неотчуждаеми, не могат да се препродават и използват за друга цел, освен за тази, за която са предварително определени.

Чл. 18. Всяко лице, което изпадне в състояние на неспособност поради физически или душевен недостатък да се издържа със свои средства и труд и със средства на лицата, задължени по закон да го поддържат, ако не може да му се помогне от благотворителните дружества, подпомага се задължително от общината, в която има своето постоянно местожителство или се намира временно.

Чл. 19. Разходите за обществено подпомагане на общините се посрещат от сумите, предвидени за обществено подпомагане в общинския бюджет, и от помощите, които се дават на общините от Фонда за обществено подпомагане, съгласно чл. 37, т. „Г“.

Чл. 20. Общественото подпомагане в общината се намира под надзора и ръководството на общинския кмет. Като свой помощник той може да привлече на почетна служба и някое нещо по въпроса лице или да натовари с тази задача някой общински съветник или друго длъжностно лице при общината.

Чл. 21. Кметът може да учреди като съвещателно тяло комитет от вещи лица по обществено подпомагане и представители на благотворителните дружества, който има за цел да хармонизира различните благотворителни начинания в общината и да изработи годишния план за дейност.

4. Дружества

Чл. 22. Всички дружества, съюзи и организации за обществено подпомагане се намират под надзора и ръководството на държавната Служба за обществено подпомагане.

Чл. 23. Никое дружество, организация или съюз по обществено подпомагане не може да съществува, ако няма устав, утвърден от Министерството на вътрешните работи и народното здраве.

Чл. 24. В двумесечен срок от деня, когато влезе в сила настоящият закон, всички дружества, организации и съюзи за обществено подпомагане са длъжни да представят уставите си за утвърждение от Министерството на вътрешните работи и народното здраве, ако нямат утвърдени такива.

Чл. 25. Дружествата и организациите, които се занимават с обществено подпомагане на деца и юноши до 18 години, членуват задължително в Съюза за закрила на децата в България, а тези дружества и организации, които подпомагат лица над 18 години – в Съюза на немошни, недъгави и нуждаещите от обществена подкрепа³.

Чл. 26. Общонародни събирания на помощи се разрешават само по случай Деня на детето, Деня на слепите, Празника на розите в полза на Дружеството за борба с туберкулозата, Благотворителен ден в полза на Българското дружество „Червен кръст“ и Ден в полза на пострадалите от войните. Никакви други събирания на помощи не се позволяват.

Чл. 27. Мисия на чуждестранни благотворителни организации, която не изхожда от разклоненията на Международния „Червен кръст“, на Съюза за закрила на децата и Международния комитет за борба с туберкулозата, за да получи разрешение за своята дейност в Царството, трябва да подаде в двумесечен срок заявление до Министерството на вътрешните работи и народното здраве със следните сведения:

- а) наименование на своята централа, нейния адрес, като се посочи и актът, въз основа на който тя съществува;
- б) целите и задачите на мисията и
- в) нейния състав.

Чл. 28. Получилите разрешение чуждестранни благотворителни организации и мисии са длъжни:

- а) да съблюдава законите на държавата;

---

³ Организацията грешно е назована и се нарича Съюз „Обществена подкрепа“.

б) в края на всяка година да представляват редовно в Министерството на вътрешните работи и народното здраве отчет за извършената работа и проявена дейност;

в) да държат книгите си в пълна редовност и прегледност.

Чл. 29. Всяка мисия е длъжна винаги да съгласува даваните от нейната централа нареждания с разпоредбите на настоящия закон и всички закони на държавата. Тя може да си послужи и със служащи чужди поданици, но с предварително разрешение от Министерството на вътрешните работи и народното здраве.

Чл. 30. За свършване на своята благотворителна дейност в страната всяка чуждестранна мисия е длъжна да съобщи на Министерството писмено, като приложи и своя последен отчет.

Чл. 31. Когато Министерството на вътрешните работи и народното здраве намери, че дейността на чуждестранната мисия е вредна и несъгласна със законите на държавата, може да отмени даденото съгласно чл. 27 разрешение.

Чл. 32. Касиер-отчетниците, които са на служба при благотворителните дружества, организации и съюзи, дават за службите си гаранции като държавни отчетници. Размерът и начинът на внасяне и освобождаване гаранцията се определят със заповед от министъра на вътрешните работи и народното здраве.

Чл. 33. Длъжностите на управителните и контролни съвети на всички благотворителни дружества и съюзи са почетни – неплатени.

IV. Фонд за обществено подпомагане

Чл. 34. При Министерството на вътрешните работи и народното здраве се образува Фонд за обществено подпомагане.

Фондът има следните приходи:

а) 20 % от приходите на Фонда за подпомагане пострадалите от обществени бедствия;

б) 10 % от постъпленията по всички държавни недобори;

в) вноски от всички граждани на свободните професии, търговци, индустриалци, занаятчии, домопритежатели, рентиери и всички други, от всички чиновници: държавни и общински и в частни предприятия, от всички пенсионери, както и от всички търговски, индустриални и др. предприятия, дружества, съюзи и пр.

Размерът на тази ежегодна вноска е равен на едногодневния доход на визираните по-горе физически и юридически лица.

Вноската за чиновниците на държавна, общинска, частна и др. служба се удържа от заплатата или надницата им за м. февруарий, а на пенсионерите от първото тримесечие.

Вноската за дружествата, съюзите, предприятията и другите юридически лица се определя и събира от управителните им съвети най-късно до 1 юний.

Вноската на всички други лица се определя от съответните професионални организации, без оглед дали са техни членове или не. Събирането на така определените вноски се извършва от същите организации до 1 септемврий.

Невнесените до горните дати вноски се събират в двоен размер от държавните или общински бирници принудително по реда на събиране преките данъци;

г) 5% от чистия приход на всички лотарии;

д) 3% от годишните постъпления от такси, глоби и пр. по чл. 3 от Закона за построяване сгради за съдебни места;

е) 1% от чистата печалба на държавните банки и държавните стопански предприятия със самостоятелни бюджети;

ж) 1% от акциза върху входните билети на театри, кина, концерти, забави, циркове и всякакъв род публични увеселения;

з) по 1000 лева такса за всяко свидетелство за регистриране картели;

и) по 500 лева такса за всяко разрешение или патент за кабарета или увеселителни танцови заведения с артисти и др. такива;

к) по 300 лева такса за всяко свидетелство, удостоверение или друг документ за получени концесии, привилегии, за запазени периметри; разрешение на чуждестранни артисти, артистични и други приходящи трупи, циркове, оркестри и др. такива за гостуване в страната;

л) по 20 лева такса за всяко разрешение за радиоапарат в частни домове, в частни и обществени заведения; за всяка квитанция и разписка за луксозни кучета;

м) по 10 лева такса за всеки паспорт за заминаване за странство;

н) такса за разрешение за строеж, за преустройство, като се пресмята по 100 лева за всеки апартамент на кооперативните и съпритежателски домове отделно, и за всеки етаж на няколкоетажните сгради;

о) по 3 лева такса за всички свидетелства за поданство, за гражданското и материално състояние и за местожителство, освен освободените от гербов налог;

п) по 2 лева такса за всички поискани книжа и за всяка заверка на документ или препис, подписи и други, издавани на частни лица от учрежденията, подведомствени на Министерството на вътрешните работи и народното здраве и общините;

р) всички козметически произведения от местен произход се облагат с 10% върхнина върху патента, който производителите плащат по Закона за засилване прихода на държавата;

с) такса за забавителните игри (табла, карти и пр.) се събира, както следва:

Населен пункт до 20 хил. жители за всеки патент по 20 лева.

Населен пункт до 50 хил. жители за всеки патент по 30 лева.

Населен пункт от 50 хил. жители нагоре по 50 лева;

т) от специални пощенски марки, издавани в споразумение с Министерството на финансите;

у) помощи, дарения, завещания и други.

Забележка. Събирането на всички такси, предвидени в настоящия закон, става по начин, определен от министъра на вътрешните работи и народното здраве в съгласие с министъра на финансите.

Чл. 35. Бюджетът на Фонда се упражнява от надлежните органи на Министерството на вътрешните работи и народното здраве, което води сметка за приходите на фонда и издава платежни заповеди за разходите в размер на разрешените кредити, ако за изплащането им има постъпления.

Чл. 36. За насърчение пожертвувателността, Министерството на вътрешните работи и народното здраве дава следните награди на дарителите на Фонда за обществено подпомагане:

а) срещу дарения от 3000 до 5000 лева се издават адреси за благодарност на дарителя;

б) срещу дарения от 5000 до 30 хил. лева се издават адреси за благодарност и особена бронзова значка;

в) срещу дарения от 30 хил. до 100 хил. лева извънредни благодарствени адреси и сребърна значка;

г) срещу дарения от 100 хил. до 1 млн. лева – извънредни благодарствени адреси и златна значка, като даренията се широко оповестяват;

д) срещу дарения над 1 млн. лева и след утвърждение с царски указ по предложение на министъра на вътрешните работи и народното здраве известни

благотворителни, държавни и общински заведения могат да носят имената на тия заслужили дарители.

Чл. 37. Постъпилите суми във фонда за обществено подпомагане се разпределят, както следва:

а) 5% резервен фонд, който е неприкосновен до нарастването му в размер на 50 млн. лева. След като достигне тази сума, резервният фонд може да се използва за благотворителни начинания, които са от обща полза за цялата страна, определени от Висшия съвет за обществено подпомагане и одобрени от Министерския съвет;

б) 10% за държавната Служба за обществено подпомагане, съгласно бюджета на фонда;

в) 15% за подпомагане областните благотворителни начинания на градските и селски общини, съгласно бюджета на фонда;

г) 35% за подпомагане благотворителните начинания на градските и селски общини, съгласно бюджета на фонда;

д) 20 % за подобрене предпазните грижи за нравственото и здравно укрепяване на младежта, съгласно бюджета на фонда;

е) по 5 % на: 1) Съюза за закрила на децата в България; 2) Българското д-во „Червен кръст“ и 3) Съюза за подпомагане на немощни, недъгави и нуждаещи се от обществена подкрепа.

Чл. 38. Изразходването на сумите на Фонда за обществено подпомагане, предвидени в чл. 37, букви „б“, „в“, „г“ и „д“, става по бюджета на Фонда, изработен от държавната служба за обществено подпомагане, гласуван от Висшия съвет за обществено подпомагане и одобрен от Министерския съвет.

Чл. 39. Благотворителните ценности – марки, карти, адреси, значки, бандероли, квитанции и пр. – на държавната служба за обществено подпомагане се съхраняват и разпродават от Българската земеделска и кооперативна банка и нейните клонове, агенции и кореспонденти.

Формата, текстът и образците на тия ценности се установяват от държавната Служба за обществено подпомагане, а контролът при отпечатването, съхранението, отчетността и продажбата на тия ценности става по реда и условията, по които се извършват тия действия с държавните ценности (гербови марки, съдебни марки и др.).

Чл. 40. Отчетниците и всички органи по събиране на приходи на Фонда за общественото подпомагане са длъжни без забава да внасят всички получени суми във

Фонда, който се завежда по текуща сметка при Българската земеделска и кооперативна банка и нейните клонове.

Чл. 41. Службата за обществено подпомагане има за свой орган „Известия за общественото подпомагане“. То е официално издание на държавната Служба за обществено подпомагане и се получава задължително от всички общини, заведения и благотворителни дружества.

Чл. 42. Българските държавни железници превозват безплатно всички материали и продукти на Службата за обществено подпомагане.

Хартията и материалите за благотворителните ценности се освобождават от мито.

Печатните издания на държавната Служба за обществено подпомагане се разнасят безплатно от превозните и други служби в страната.

Чл. 43. Имотите на държавната и общинските служби за обществено подпомагане и на регистрираните дружества, съюзи и организации за обществено подпомагане, се освобождават от всякакви държавни, общински и др. данъци, бери, такси, връхнини и пр., включително и държавните или общински такси за консумативни предмети, като вода, електрическа енергия и пр.

Направените дарения за същите институти и дружества и на общинските и държавна служба за обществено подпомагане, под каквато и да било форма и какъвто и да е размер, по право и без всяка друга формалност се освобождават от плащане на безвъзмездно мито и други такси и бери.

V. Контрол

Чл. 44. Всички служебни лица на държавна, общинска и обществена служба са длъжни да следят за точното изпълнение на настоящия закон и с акт да установят за всяко извършено нарушение или престъпление по закона, като изпращат незабавно акта на държавната Служба за обществено подпомагане. Членовете на управителните тела на благотворителните дружества, съюзи и организации, а така също и свещениците, учителите, бирниците, членовете на общинските съвети са длъжни да следят и установяват с акт всяко нарушение по тоя закон.

VI. Наказание

Чл. 45. Извършените нарушения по настоящия закон се установяват с актове, подписани поне от две лица и се наказват съгласно действащите закони и настоящия закон.

Освен наказанието, което се налага на виновния, ако провиненото лице е на държавна или общинска длъжност, уволнява се от служба.

Чл. 46. Констатирането с акт необлепване с благотворителна марка в посочения от закона размер се наказва според наказателните санкции, установени за нарушението на Закона за гербовия налог. Глобата в тия случаи се налага на продавача, а самото нарушение може да бъде констатирано и от всеки гражданин и гражданка в присъствието на още две лица.

Чл. 47. Просията по цялата територия на Царството, под каквата и да било форма, се забранява. Заловените лица в просия се въдворяват на местожителство.

Чл. 48. Длъжностни и частни лица, които присвоят средства, материали и продукти, предназначени за обществено подпомагане; които подправят и пускат в обръщение благотворителни ценности; събират по-големи от определените в закона такси, които използват превозни средства на Службата за обществено подпомагане за лични или на други лица облаги; които без оправдателни причини, не изготвят навреме благотворителни ценности; които, след като са били наказани, не се отчетат навреме за поверените им суми и ценности, осъждат се да заплатят нанесената щета и глоба до 50 хил. лева, независимо от другото наказание по Наказателния закон.

Чл. 49. Всяка сума, с изключение приходите от благотворителните марки, предназначена за Фонда за обществено подпомагане, се внася с вносен лист в десетдневен срок по сметка на Фонда в Българска земеделска и кооперативна банка. Виновното в нарушение на тази служебна обязаност длъжностно лице се наказва съгласно чл. 48.

Чл. 50. Подпомагани, поддържани и подслонени бедни и нуждаещи се лица, които с действията си пречат или умишлено вредят делото на общественото подпомагане, като напр. нарушават систематически правилниците на вътрешния ред на заведенията за обществено подпомагане, използват за други цели дадената им помощ, с поведението си излагат доброто име на Службата за обществено подпомагане и пр., или пък без уважителни причини отказват изпълнението на възложената им по това подпомагане работа, по нареждането на държавната или общинска служба за обществено подпомагане или на управата на благотворителното дружество, което ги подпомага, се лишават от всякаква помощ и издръжка.

Лица, които с измама или подправени документи, или чрез друго престъпление са успели да получат повече от една помощ или пък са получавали помощи и издръжка, на каквито не са имали право, освен наказанието, което им се налага по Наказателния закон, се лишават завинаги от правото да получават помощ или издръжка от Службата за обществено подпомагане.

Чл. 51. Всички нарушения на настоящия закон, за които не се предвижда друго наказание или глоба, се наказват с глоба до 5000 лева, наложена с мотивирана заповед от министъра на вътрешните работи и народното здраве.

Чл. 52. Наложените глоби по настоящия закон се внасят във Фонда за обществено подпомагане.

Чл. 53. Благотворителните дружества, съюзи и други организации са длъжни в дадения им от министъра на вътрешните работи и народното здраве срок да се пригледат съгласно този закон или да се причислят към съответния съюз, или да ликвидират.

Чл. 54. За приложението на настоящия закон се издават правилници, които влизат в сила след одобрението им от министъра на вътрешните работи и народното здраве.

Чл. 55. Настоящият закон влиза в сила от деня на обнародването в Държавен вестник и отменява всички закони, които му противоречат.

Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Министър на вътрешните работи и народното здраве.

Издаден в София на 24 ноември 1934 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

БОРИС III

Приподписал,
Председател на Министерския съвет и
Министър на правосъдието:

К. Георгиев

Първообразният указ е облечен с държавния печат и регистриран под № 3781 на 26 ноември 1934 г.

Пазител на държавния печат,
Председател на Министерския съвет и

Министър на правосъдието:

К. Георгиев

Държавен вестник, № 196, 28 ноември 1934.